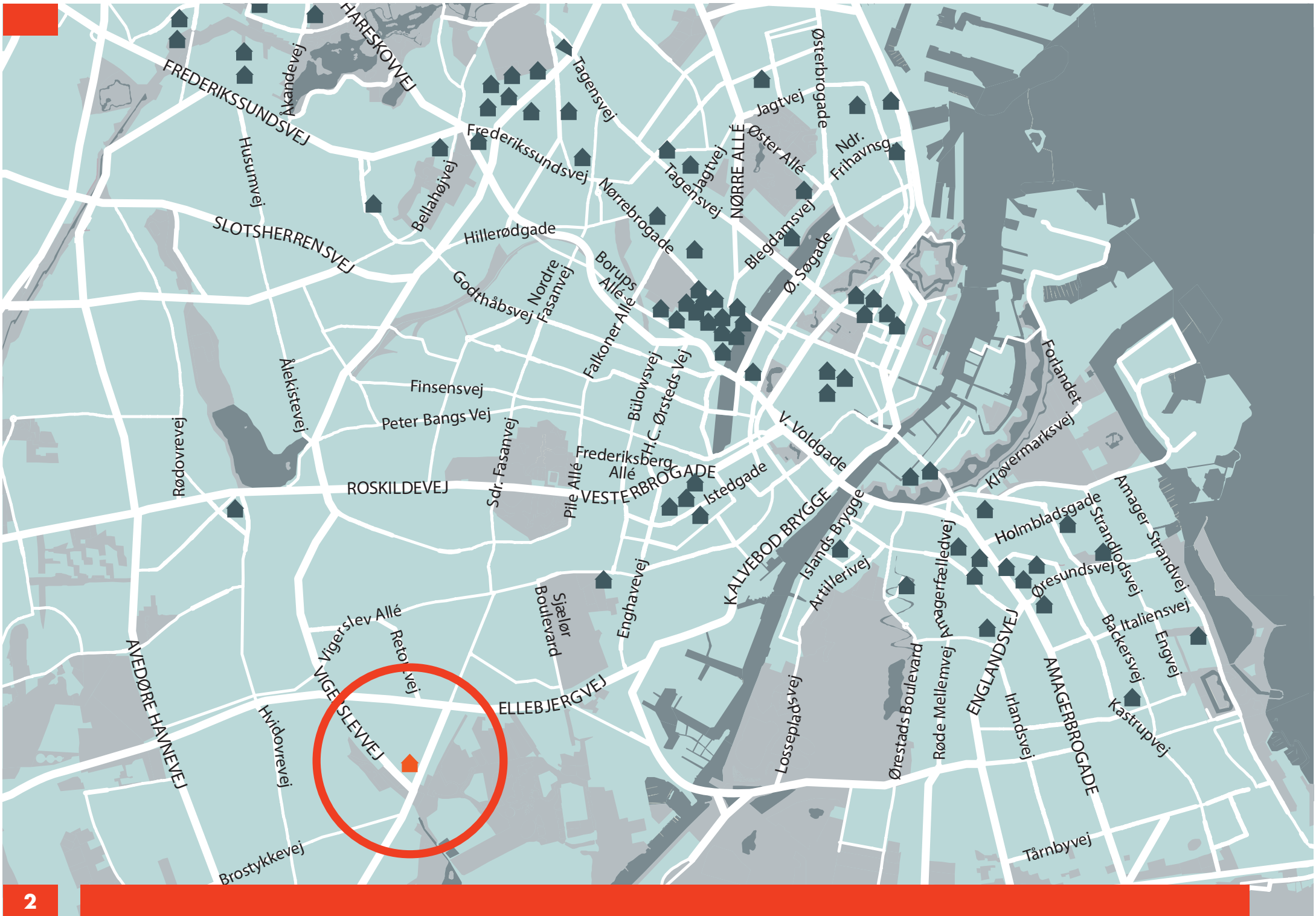

Et redskab til bevaring og udvikling af de landskabelige værdier

Stakhaven

Grøn Strukturplan

Indhold

4	Forord
5	Hvad? Hvem? Hvorfor?
9	Grønne rum
13	Om havearkitekten
17	Stakhaven Historisk beskrivelse
19	Stakhaven Arkitektoniske sammenhænge
23	Stakhaven Bærende grønne strukturer
39	Stakhaven anbefalinger

Forord

Siden starten i 1933 har fsb haft fokus på god arkitektur. Det gælder både for bygninger og udearealer. Smukke og brugbare grønne områder tæt på boligerne er kendetegnende for fsb. Udearealerne er kendt for deres høje kvalitet og for at være præget af nytænkning i den tid, de er skabt.

Som led i bevaringen og udviklingen af de grønne områder har organisationsbestyrelsen besluttet at få udarbejdet grønne strukturplaner for en række af fsb's afdelinger. Beslutningen om at få udarbejdet grønne strukturplaner kom i forlængelse af et Ph.d.-projekt, som fsb, i samarbejde med SBI, fik udarbejdet i perioden 2011-14.

Ph.d.-projektet undersøgte og kortlagde kvaliteter i landskabet i udvalgte boligafdelinger i fsb. Projektet undersøgte de faktorer, der påvirker udviklingen i udearealerne, undersøgte den aktuelle situation og kom med forslag til, hvordan udearealernes grønne kvaliteter kan sikres i fremtiden.

En af konklusionerne i projektet var, at fsb burde få udarbejdet grønne strukturplaner som et fælles styringsværktøj for alle, der udfører arbejder i arealerne uden for husene.

Den grønne strukturplan for Stakhaven er en af disse.

Hvad? Hvem? Hvorfor?

Hvad er en grøn strukturplan?

Den grønne strukturplan kortlægger de bærende grønne strukturer og fremhæver kvaliteterne i udearealerne. Den indeholder desuden en række anbefalinger til, hvad der kan gøres, så de grønne områder ved fsb's boliger også i fremtiden kan fremstå frodige, indbydende og af høj kvalitet.

Den grønne strukturplan beskriver afdelingens udearealer og giver et overblik over de træer, buske og andet, der opdeler de store rum mellem husene i flere rum, f.eks. nærarealer ved indgange, områder til leg, beskyttede siddepladser med videre. Den beskriver det, som er grundlaget for oplevelser, og som giver beboerne mulighed for at bruge arealerne uden for husene.

Den grønne strukturplan peger på de faktorer, der gør, at udearealerne opleves som et sted, hvor man føler sig hjemme, hvor man føler sig budt velkommen, hvor der er plads til, at børnene kan mødes og lege, hvor man kan hilse på naboen og eventuelt drikke en kop kaffe på en bæk i solen.

Den grønne strukturplan er tænkt som et redskab. Et redskab, der skal bruges til at værne om de kvaliteter, der er i udearealerne, både de oprindelige og de, som er kommet til senere.

Den grønne strukturplan skal sikre, at udearealerne ved fsb's boliger altid er af høj kvalitet til glæde for nuværende og kommende beboere.

Hvem kan bruge den grønne strukturplan?

Den grønne strukturplan er udarbejdet som et redskab til afdelingsbestyrelsen, beboere, medarbejdere, andre beslutningstagere og eksterne rådgivere.

Når der skal findes plads til nye funktioner, som f.eks. nye genbrugshuse, flere cykelstativer, nye legepladser eller lignende, kan afdelingsbestyrelsen finde støtte i den grønne strukturplan.

Den grønne strukturplan giver et overblik over de bærende grønne strukturer, som det er vigtigt at være opmærksom på.

Den grønne strukturplan henvender sig også til afdelingens ansatte og andre, der arbejder med driften af afdelingen. Sammen med driftsplaner og eventuelle plejeplaner, skal planen sikre, at der plejes på den rigtige måde og i den aftalte retning, så der opnås størst holdbarhed, og så kvaliteterne bevares.

I forbindelse med større renoveringer og helhedsplaner er den et vigtigt overordnet redskab for administrationens projektledere og de tilknyttede eksterne rådgivere.

Den grønne strukturplan skal sikre, at alle arbejder i samme retning, så de gode kvaliteter bevares og nye tilføjes.

Hvorfor er udearealerne så vigtige?

Forskning viser, at mennesker, som har adgang til grønne områder nær deres bolig, får styrket den generelle sundhed.

De grønne områder er en væsentlig del af bebyggelsen. Smukke, velplejede og indbydende grønne områder inviterer til brug. Der kommer liv i bebyggelsen.

I udearealerne er der mulighed for et uformelt møde med naboen, genboen eller underboen. Det giver stor tryghed at kende andre, som bor i afdelingen.

Indbydende grønne områder og smukke indgangsarealer gør boligerne nemmere at leje ud. Det grønne område er det første beboerne, deres gæster og måske kommende beboere ser, og alle skulle gerne tænke: 'Her har jeg lyst til at bo'.

Ved opførelsen af mange af fsb's boligbebyggelser valgte man nogle af datidens førende arkitekter og landskabsarkitekter til at løse opgaven. fsb's grundlægger, Rasmus Nielsen, havde fokus på kvalitet og god arkitektur til alle. Han havde også stort fokus på udearealerne og beboernes behov og specielt børnenes mulighed for at kunne bruge arealerne.

Mange af de kvaliteter, der blev indbygget i udearealerne dengang, findes stadig. Traditionen med fokus på gode udearealer for beboerne er fortsat frem til i dag.

Grønne rum

Grønne rum

Dette afsnit indeholder en forklaring på ord og begreber, der bruges i den grønne strukturplan.

Vægge, gulv, loft

Udearealet kan ligesom en bolig indrettes med forskellige rum. Vægge, gulv og loft i udearealerne er i stor udstrækning skabt med planter. Der er rum til både praktiske funktioner og rum til aktiviteter og oplevelser.

Offentlige og private rum

Gader, stræder og pladser med ingen eller kun lidt beplantning opfattes typisk som offentlige rum, mens områder med flere planter og havepræg, med nicher, solkroge eller skyggefulde steder og områder, hvor kaffen kan nydes, opfattes som private rum.

Oplevelse

Med planter kan man øge mængden af oplevelser i udearealerne. Det kan ske både i form af blomstring, dufte og farver og i form af planternes frugter og bær. Det er en oplevelse at følge årets gang og se planternes vækst. Derudover skaber beplantninger rum og retning. Planternes retning er med til at vise vej og styre blikket, så der er oplevelser til alle sider.

Størrelsesforhold

Træer og større beplantninger kan formidle overgangen mellem de store bygninger og de grønne rum i udearealerne. Det betyder, at de grønne rum føles rare at være i. Træer og buske slører synet af bygningerne. Træernes kroner danner loft og skaber hermed et rum, som er rart at opholde sig i - et rum af menneskelig størrelse.

Natur og sundhed

Forskning viser, at grønne områder har stor betydning for vores humør og sundhed. Forskning viser også, at der er sammenhæng mellem stress og afstanden til nærmeste grønne område. Jo tættere på et grønt område folk bor, jo mindre stressede er de.

Biodiversitet

Beplantninger er levesteder for insekter, fugle og dyr. Med grønne udearealer er vi med til at værne om og øge biodiversiteten i byen. Med mere natur i byen øges mængden af levesteder og dermed oplevelser.

Mikroklima

Klimaet omkring store boligblokke kan ofte være plaget af vind. Når det blæser, føles temperaturen væsentlig lavere end den reelle lufttemperatur. Beplantninger giver læ og et bedre mikroklima. Det føles varmere, og der bliver flere dage, hvor det er rart at opholde sig ude.

Miljø

Træer og beplantning er med til at forbedre byens klima. Planternes blade opfanger støvpartikler, optager CO₂ og er med til at dæmpe lyde. Beplantning og træer er desuden med til at dæmpe opvarmningen af byen og dermed sænke risikoen for skybrud.

Om havearkitekten

Niels Thulstrup Ulrichsen

- Født 1907, død 1961
- Udlært gartner 1926
- Kursus i havearkitektur 1944
- Medarbejder hos C. Th. Sørensen 1948
- Kompagnon m. C. Th. Sørensen og Morten Klint 1949-1954
- Selvstændig havearkitekt 1954-1961

Stakhaven er tegnet og planlagt af Niels Ulrichsen.

Niels Thulstrup Ulrichsen var oprindelig uddannet gartner og drev de første år efter endt uddannelse sit eget champignongartneri. I 1934 kom han til Charlottenlund, hvor han frem til 1948 arbejdede som anlægsgartner.

Niels Ulrichsen havde stor interesse for arkitektur og i 1944 startede han som den første elev på C. Th. Sørensens aftenskole i havearkitektur på kunstakademiet i København.

C. Th. Sørensen var på det tidspunkt både professor

i havekunst på arkitektskolen og drev sin egen tegnestue. C. Th. Sørensen var en af Danmarks bedste og mest kendte landskabsarkitekter og fra 1933 og til starten af 1960'erne var han husarkitekt for fsb.

Niels Ulrichsen var en dygtig elev og i 1948 blev han

ansat på C. Th. Sørensens tegnestue og allerede året efter blev de kompagnoner.

C. Th. Sørensen beskriver Niels Ulrichsen som en dygtig tekniker, en kyndig anlægsgartner og en begavet havearkitekt.

Niels Ulrichsen døde i 1961 - kun 54 år gammel - af australsk sovesyge.

Fra 1954 til sin død i 1961 drev han selvstændig tegnestue og tegnede i denne periode udearealet til Stakhaven.

Stakhaven
Historisk beskrivelse

Historisk beskrivelse

Stakhaven ligger i den sydvestlige del af Valby langs med Vigerslevvej.

Den vestlige del af Valby, dvs. området langs Harrestrup Å og Vigerslevvej, blev først en del af Københavns Kommune i 1901. Området var indtil da åbent landbrugsland. Udbygningen af området skete i perioden fra 1920 til 1960'erne.

I 1909 blev der udarbejdet en plan for bydelen. I planen blev de lavtliggende fugtige arealer langs Harrestrup Å udpeget til park. Det lange parkstrøg blev dog først anlagt senere. Parken blev anlagt i flere etaper, og etableringen strakte sig over mange år.

Stakhaven er bygget i 1954-56. Den består af treetages

boligblokke opført i gule mursten. Der er 143 boliger, en butik og en institution. Boligerne var efter datidens standard udstyret med moderne bekvemmeligheder som centralvarme, fællesvaskeri og altaner.

Byggestilen og idegrundlaget for bebyggelsen stammer fra 30'ernes og 40'ernes parkbebyggelser. Midt i 50'erne, da Stakhaven blev bygget, var der fortsat stort fokus på udearealerne, beboernes trivsel og de bløde værdier.

Afdelingen er opført med garager og parkeringspladser, men op gennem 50'erne og 60'erne steg velstanden i samfundet, og flere fik bil. Det skete også i Stakhaven, og allerede i slutningen af 1960'erne måtte der anlægges flere parkeringspladser.

Afd. 1-39 Stakhaven

- **Byggeår**
1954-56
- **Landskabsarkitekt**
Niels Ulrichsen
- **Arkitekt**
Hubert Paulsen

Stakhaven

Arkitektoniske sammenhænge

Arkitektoniske sammenhænge

Stakhaven ligger i Valby. Den er en del af det trekantede område mellem Folehaven, Vigerslevvej og Gl. Køge Landevej, et område med boligbebyggelse. På et stort sammenhængende område er der villakvarterer. På den øvrige del er der etageboliger - med Folehavekvarteret i det nordøstlige hjørne, og med forskellige boligbebyggelser langs Vigerslevvej og Stakhaven m.fl. i den sydlige del.

Terrænet falder fra nord og øst ned mod Harrestrup Å og dens udløb ved Kalvebod Strand.

Stakhaven ligger omgivet af grønne områder. Bebyggelsen grænser op til Vigerslevparken. Vigerslevparken er en del af det grønne parkstrøg, der strækker sig langs Harrestrup Å fra Damhussøen til Kalvebod Strand. Fra Damhussøen fortsætter parkstrøget nordpå langs åen helt til Vestvolden.

På den anden side af Gl. Køge Landevej, nogle hundrede meter fra bebyggelsen, ligger Valbyparken.

Stakhaven er opført som en typisk parkbebyggelse. Bygningerne er placeret i kanten af byggegrunden. De nordvest-/sydøstgående blokke ligger forskudt for hinanden langs den skrå vejlinje på den trekantede grund og er trukket lidt tilbage fra vejen. Det betyder, at landskabet trækkes helt ud i gaderummet, og det integrerer bebyggelsen i bydelens grønne bybillede.

Blokkene er indrettet med indgange og køkkener mod nordøst og stue og altaner mod sydvest, så der er sol på altanerne fra midt på dagen, til solen går ned om aftenen. Mellem blokkene er udearealerne indrettet med grønne områder med plads til ophold og leg.

Stakhaven er præget af frodige forarealer og store buske og træer

Landskabsplanen

Stakhaven ligger i et område, der er præget af grønt.

Mod nord og øst grænser Stakhaven op til villakvartererne med deres grønne boligveje. Mod vest ligger Vigerslevvej med en del trafik og mere urbant præg, men umiddelbart på den anden side af vejen ligger Vigerslevparken.

Stakhaven bidrager til de grønne vejbilleder i villakvarteret med dens frodige forarealer mod Urtehaven og

en hegnsplantering med store buske og træer mod Stakhaven.

Landskabsplanen er enkel. Udearealet er opdelt i fire hovedrum og afgrænset af markante hegnsplantninger af både træer og buske.

Boligblokkene ligger forskudt for hinanden. Det giver et dynamisk rumforløb både i udearealerne og på den interne vej, Stakleddet. Det betyder, at vejen opleves som opdelt i tre forskellige rum - et rum ud for hver blok. Desuden giver vejens forsætning en naturlig ha-

stighedsdæmpende virkning, som dog senere er blevet suppleret med bump.

To stiforbindelser kæder bebyggelsen sammen på tværs. Det betyder, at man naturligt passerer gennem udearealerne på vej ud af og ind i bebyggelsen, eller når man har et ærinde i den anden ende af bebyggelsen.

De grønne udearealer kan opleves både udefra, indefra og oppefra. De kan opleves, når man færdes til og fra bebyggelsen, når man opholder sig i udearealerne, eller når man sidder på altanen.

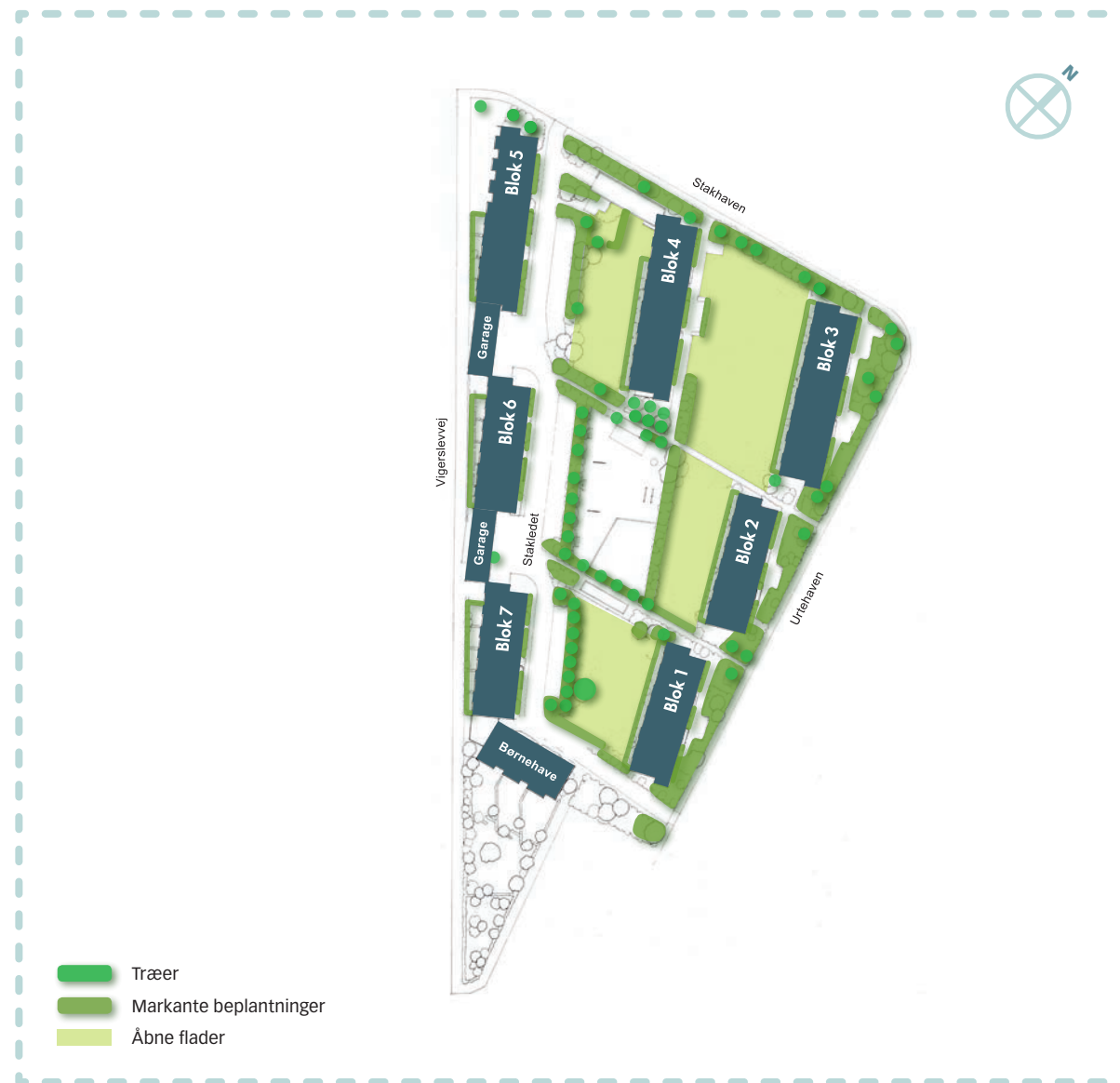

Legepladsen midt i bebyggelsen

Stakhaven
Bærende grønne strukturer

Bærende grønne strukturer Markante beplantninger/Træer/Åbne flader

Stakhavens bærende grønne strukturer er opdelt i tre hovedgrupper

■ Markante beplantninger

- Rumdannende beplantning
- Hegnsplantning mod vej
- Beplantning langs Urtehaven
- Beplantninger langs havefacader
- Beplantning ved indgange

■ Træer

- Træer ved gavle
- Træer som port ved indgange til bebyggelsen
- Træer langs veje
- Træer langs stier
- Markante, fritvoksende træer

■ Åbne flader

Markante beplantninger

Beplantninger giver rum og retning. Beplantninger giver oplevelser med blomster, form, farve og dufte.

Beplantningerne er uderummets vægge. De opdeler det store rum mellem husene. Rum af en mindre størrelse føles mere private og trygge at opholde sig i.

Udearealer med rum og vægge indbyder til ophold og aktivitet. Beplantninger kan også angive en retning og

lede os frem til et bestemt sted.

Det øger oplevelsen, når man ikke kan overskue hele arealet fra et punkt. Beplantninger gør, at uderummet opleves fra flere vinkler, efterhånden som man bevæger sig gennem området. Man ser noget nyt rundt om det næste hjørne.

Varierede beplantninger giver mange oplevelser i form af blomstring, farver, former og dufte. Beplantningernes lys- og skygevirkninger skifter efter årstid, og efter om det er solskin eller gråvej.

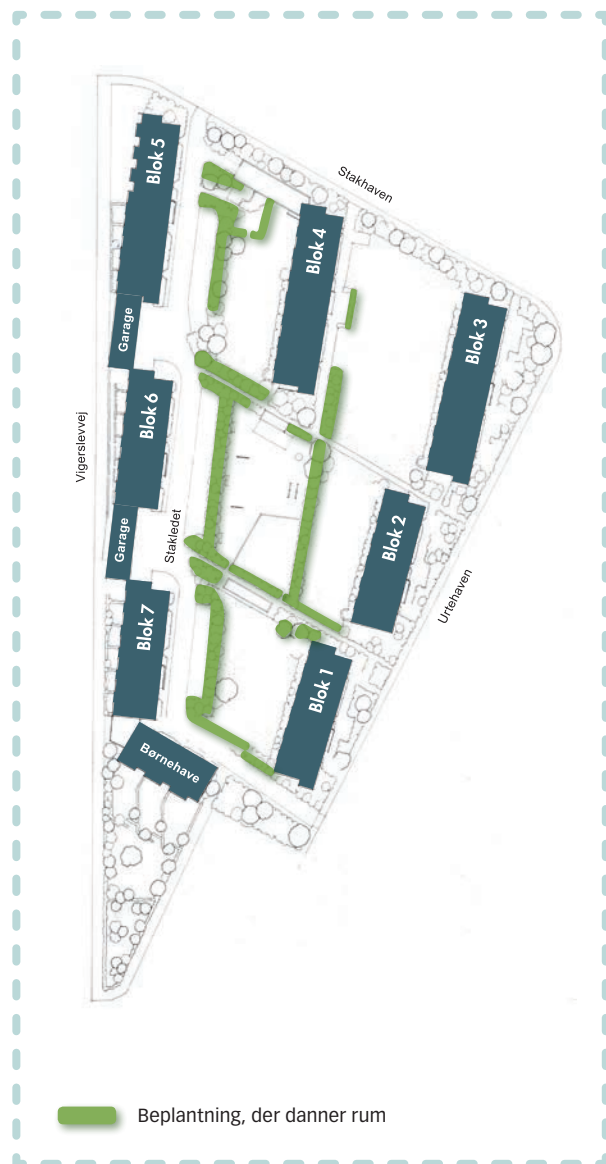
Markante beplantninger i Stakhaven

- Beplantning, der danner rum
- Hegnsplantning mod vej
- Beplantning langs Urtehaven
- Beplantninger langs havefacader
- Beplantninger ved indgange

Beplantningerne er uderummets vægge

Bærende grønne strukturer Markante beplantninger

Beplantning, der danner rum

De rumdannende beplantninger opdeler udearealerne i mindre rum. Det er rum med forskellig identitet, og det er rum, der er rare at opholde sig i.

De fælles udearealer i Stakhaven er opdelt og afgrænset af beplantninger.

Beplantningerne afgrænser mod den interne vej Stakledet og skærmer for de parkerede biler, vejen og

garagerne. De afgrænser delvist rummene ved de tværgående stier, og de danner rammen om de fire hovedrum, herunder lege- og opholdspladsen centralt i afdelingen.

Oprindeligt var beplantningen et solidt grønt hegn, der var dannet af flere rækker blomstrende træer og buske. Den yderste del af hegnet, som består af bl.a. tjørn og fjeldrubs, kunne klippes på siderne.

Med tiden blev beplantningen klippet som en bred hæk, og nogle af planterne fik lov at stå som en ræk-

Bærende grønne strukturer Markante beplantninger

Beplantningen i Stakhaven er klippet som en bred hæk

ke af fuldkronede træer.

Den rumdannende beplantning blev hermed til en let transparent ramme med luft mellem den nederste tætte klippede beplantning og den øverste sammenhængende ramme, der er dannet af træernes kroner.

Efter denne ændring fik den rumdannende beplantning mindre fylde og tyngde, og træerne blev en særdeles vigtig del af beplantningen. Det er træerne, der skaber afgrænsningen og danner de grønne rum.

I dag er flere af træerne gået til, og rammen er ved at gå i opløsning. Hvis træerne forsvinder helt, vil den lave beplantning underlægge sig rummet mellem bygningerne, og oplevelsen af de individuelle grønne rum bliver udvisket. De gode steder, hvor man kan sidde ugenert uden at kunne ses fra alle vinduer, vil være væk.

På arealet mellem blok 4 og 5 bryder den nye affaldsplads med hovedstrukturen. Der bør derfor etableres en ny beplantning af træer og buske, som kan gen-

skabe rammen om udearealet og gøre affaldspladsen mindre dominerende.

De mange klippede beplantninger giver et stort vedligeholdelsesarbejde. Det anbefales derfor ad åre at få renoveret og udskiftet en del af beplantningen. Ved at vælge en beplantning i den højde, der er ønsket, kan man undgå det store klippe- og beskæringsarbejde og derved spare på driftsudgifterne. Med planter, der ikke klippes, vil man desuden opnå større variation og blomstring og derved øge oplevelsesværdien i udearealerne.

Hegnplantering mod vej

Hegnplanteringen afgrænser udearealet mod Stakhaven. Den skaber med sin bredde og fylde afstand mellem udearealet og vejen, og den skaber et grønt vejrum.

Langs Stakhaven afgrænses udearealerne af et bredt hegn i flere rækker. Et hegn er en tæt beplantning af buske og træer, som ikke skal klippes. Det er en løvvæg, der er tæt helt ned til jorden.

Hegnet langs Stakhaven danner ramme og afgrænsning for to af haverummene. Hegnet har en lidt forskellig opbygning de to steder. Hegnet skal, med dets volumen og højde, give rumlighed på udearealerne og matche bygningerne i højde.

Træerne i hegnet er vigtige for både afgrænsningen og rumligheden, når man opholder sig i udearealerne. De er også af stor betydning for oplevelsen af vejen. Træerne danner ramme om det grønne vejrum sammen med asketræerne på den modsatte side af vejen.

Hegnene har et varieret udtryk med blomster i foråret og bær og høstfarver i efteråret. De tilfører udearealerne oplevelser hen over året. Et tæt hegn med en varieret beplantning med bær og frugter kan give gode levesteder for insekter, fugle, egern og andre smådyr.

Hegnet er gennem en årrække blevet klippet. Det er en meget tidskrævende pleje, og det kan være en god ide at revurdere beplantningen. Der kunne etableres

et hegn med planter i den højde, der ønskes, så hegnet kan vokse frit uden behov for klipping. Herved kan der opnås en større variation, blomsterrigdom og flere bær og frugter. Det kunne øge oplevelsesværdien i afdelingen samt reducere driftsudgifterne.

Bærende grønne strukturer Markante beplantninger

Beplantning langs Urtehaven

Beplantningen trækker parken ud i gaderummet, og trænger bygningerne i baggrunden. Man får oplevelsen af en bebyggelse, der ligger i en park.

Langs Urtehaven ligger bygningerne forskudt for hinanden og vinklet mod vejen. Det skaber et forareal ud for hver blok. Samlet danner de en dynamisk grøn afgrænsning mod vejen. Beplantningen er en blanding af lave buske, en ældre hegnsplantning, der er klippet som en fladedækkende beplantning, hække langs cykelstativer samt spredte grupper af blomstrende træer.

Beplantningen er opbygget, så der er afstand mellem buskbeplantningen og trækroneerne. Det giver arealet et lyst og venligt præg. Det skiftende lys gennem

trækronernes løv, træernes blomstring og høstfarver giver varierede oplevelser over hele året.

Beplantningen danner en vigtig overgang mellem indgangsarealerne og vejen. Træerne skaber afstand til vejen og gør området omkring indgangene mere private. De spredte grupper af træer er dog næsten helt forsvundet i dag. De er fjernet på grund af sygdom eller dårlig vækst. Det anbefales at få genplantet grupperne af træer.

De gamle hegnsplanter, der klippes som hæk og pur, er ligeledes ved at være udlevede. Det anbefales derfor at renovere beplantningen på området.

En ny beplantning, der ikke skal klippes, vil kunne tilføre indgangsarealet større kvalitet i form af en øget blomstring og variation. Det vil desuden give besparelse på driftsudgifterne.

Beplantningen danner en vigtig overgang mellem indgangsarealer og vej

Beplantning langs havefacader

Beplantningen danner en vigtig overgang mellem bygningerne og udearealet.

Beplantningen langs havefacaderne skaber en grøn ramme om de fælles udearealer, og den er med til at give et havemæssigt præg. I Stakhaven danner beplantningen langs facaderne desuden ramme om beboerhaverne.

Oprindeligt var der kun en terrasse ud for stuelejlighederne. Terrassen var omkranset af blomstrende rosenbuske. De blomstrende buske var også en del af beplantningen på fællesarealerne og dermed med til at give varierede oplevelser i udearealerne.

Senere blev terrasserne udvidet med en lille have, og afgrænsningen blev til en mellemhøj hæk. Hækkens moderate højde betyder, at man fra haven kan se ud, og der kommer lys ned i haven. Bygningernes placering i terrænet, med en lille terrænstigning op til haven, betyder derimod, at man ikke kan se ind i haverne, når man opholder sig på fællesarealerne.

Langs Vigerslevvej er terrænforskellen mellem haven og vejen optaget i en lav støttemur og danner en mere bymæssig afgrænsning.

Terrænforskellen mellem udearealerne og haverne samt den ubrudte hækafgrænsning betyder, at samspillet mellem livet i haverne og på fællesarealerne er begrænsede. De små haver kan dog medvirke til, at der kommer en dialog mellem beboerne i haverne, 'en snak over hækken'. Det, at man kender naboen,

kan være med til at øge trygheden i afdelingen.

Sammenhængen mellem haverne og fællesarealerne kunne eventuelt styrkes ved at etablere udgange fra haverne til fællesarealerne, som man ser det mange andre steder.

For at skabe større oplevelsesrigdom på fællesarealerne kunne hækbeplantningen eventuelt suppleres med nogle blomstrende buske. Desuden kunne der etableres flere spredte grupper af løgplanter på skråningerne, som man ser det nogle steder i bebyggelsen.

Beplantningen skaber en grøn ramme om fællesarealerne

Bærende grønne strukturer Markante beplantninger

Beplantning ved indgange

Beplantningerne ved indgangene er det første, der møder beboerne og deres gæster. De blomstrende beplantninger giver et godt førstehåndsindtryk, og man føler sig velkommen.

I Stakhaven er der en varieret beplantning ved indgangene. Beplantningerne består af en blanding af blomstrende og stedsegrønne buske, stauder, roser og løg.

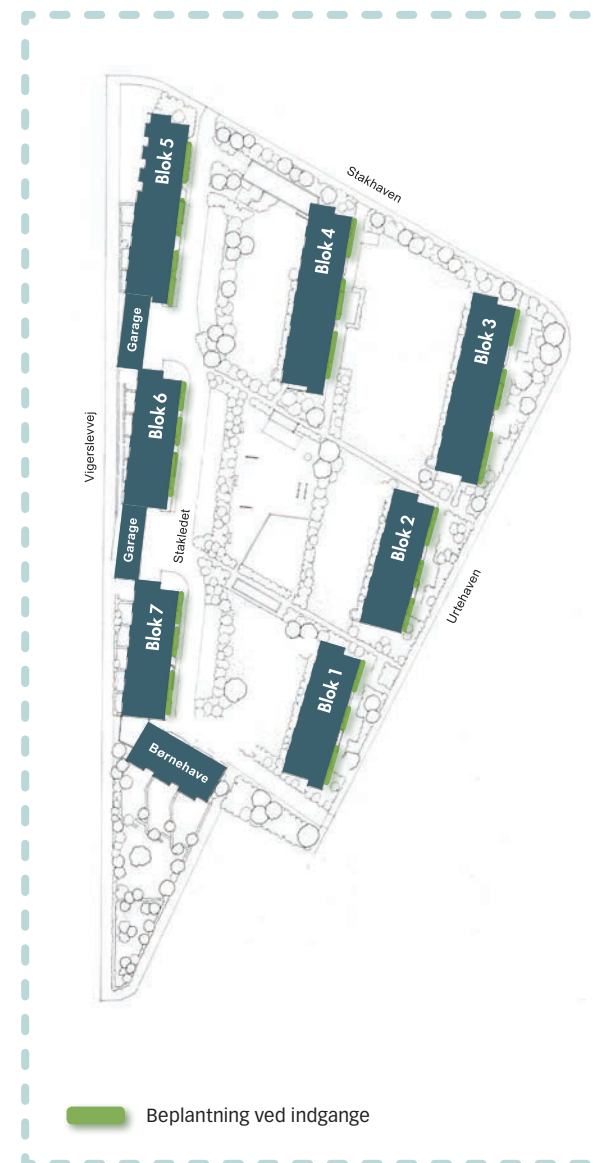
Der er blomster over en lang periode fra løgplanter i det tidlige forår og lige indtil frosten tager de sidste blomster i roserne.

Beplantningerne er forskellige fra blok til blok. Det giver variation, oplevelse og identitet.

Oprindeligt var der en ensartet beplantning af berberis langs bygningernes indgangsfacade. Den er blevet udskiftet, og den nye beplantning har givet indgangsarealerne et positivt løft.

Beplantningerne ved indgangene er forskellige fra blok til blok

Træer

Træerne danner loft i udearealerne og skærmer mod direkte indblik fra altaner og vinduer.

Træerne skaber rum, der er rare at opholde sig i, rum af menneskelig størrelse. Uden træerne vil områderne blive bare og triste og uden rum.

Træerne danner overgang mellem bygningerne og aktiviteterne i udearealerne. Træerne trænger bygningerne i baggrunden og placerer bebyggelsen i parken.

Træer er lang tid om at vokse op. Det er derfor særlig vigtigt at værne om træerne.

Der er forskellige grønne strukturer af træer i Stakhaven. Nogle af træerne indgår i flere grønne strukturer.

Grønne strukturer dannet af træer

- Træer ved gavle
- Træer som port ind til bebyggelsen
- Træer langs veje
- Træer langs stier
- Markante, fritvoksende træer

Træerne i Stakhaven danner overgang mellem bygninger og aktiviteter i udearealerne

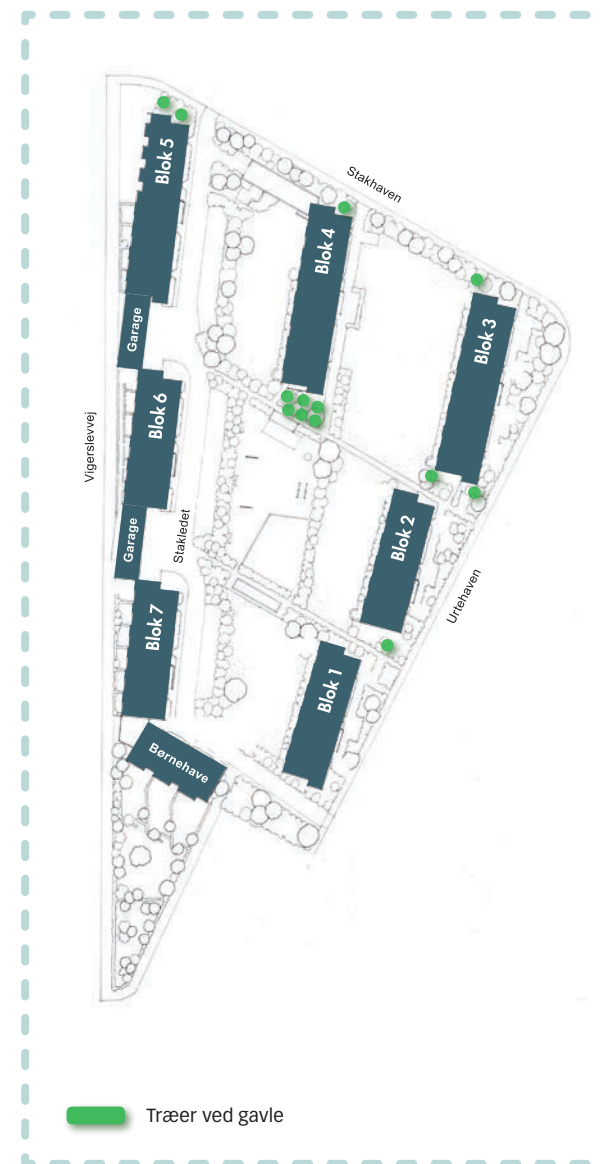
Træer ved gavle

De store træer ved bygningernes gavle forstærker oplevelsen af parkbebyggelsen.

Træerne ved gavlene flytter fokus fra bygningerne til udearealerne. Træerne trænger bygningerne i baggrunden. Når man opholder sig på friarealerne, befinder man sig i parken og ikke mellem husene.

Store markante gavltræer er vigtige for at bevare oplevelsen af parkbebyggelsen. Uden dem ville bygningerne dominere, parkpræget svækkes eller helt forsvinde.

Der er flere af de store træer ved gavlene, der er gået til i tidens løb. De bør genplantes for at bevare det stærke grønne udtryk.

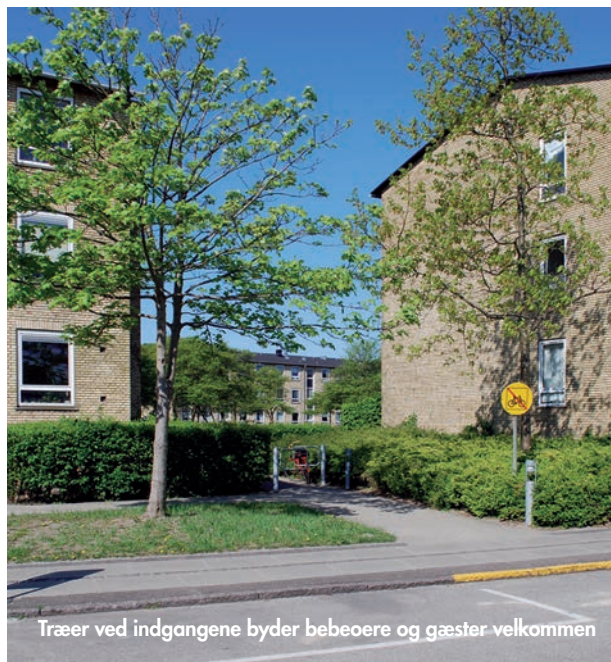

Træer som port til bebyggelsen

Træerne ved indgangene til bebyggelsen byder beboere og gæster velkommen.

Ved alle indkørsler og indgange til bebyggelsen blev der oprindeligt plantet træer, hovedsageligt store træer. Træerne skulle danne port om indgangene. En grøn velkomst til bebyggelsen. Sammen med træerne langs vejene skulle træerne fremhæve parkbebyggelsens grønne præg.

Træer ved indgangene byder beboere og gæster velkommen

De fleste steder var der plantet høje træer. De høje træer matcher bygningerne i størrelse. De tilfører bebyggelsen et grønt præg samtidig med, at de ikke fylder i terrænet, hvor man har brug for pladsen til veje, stier, indgange, cykler m.m.

I dag kan man fortsat opleve denne grønne port ved nogle af indgangene, men mange steder er træerne helt eller delvist forsvundet.

Bærende grønne strukturer Træer

Træer langs veje

Træerne er vigtige for oplevelsen af parkbebyggelsen. Træerne langs veje er vigtige både indadtil og udadtil. De skaber rum om bebyggelsens friarealer, og de skaber grønne vejrum.

Langs både Stakhaven, Urtehaven og den interne vej, Stakledet, er der plantet træer. Træerne strækker de-

res løv ud i gaderummet. Under trækronerne dannes et rum af menneskelig størrelse.

Træerne trænger bygningerne i baggrunden og nedtoner vejen og de tilhørende tekniske installationer. Sammen med de øvrige træer i området danner træerne ramme om de grønne vejrum.

Uden træerne ville området opleves bart og trist, og oplevelsen af rum ville forsvinde.

Træer langs stier

Det særlige grønne rum med et flimrende sollys og skiftende lys- og skyggevirkninger kendetegner Stakhavens to tværgående stier.

Rummet omkring stien åbner og lukker sig mod omgivelserne, når man bevæger sig hen ad stien. På skift åbnes op for et kig til udearealet på højre og venstre side. Nye billeder viser sig.

Træerne understreger og forstærker denne veksling mellem det åbne og det lukkede. Træerne skaber rummet om stien, og det opleves som et særligt sted. Træerne fremhæver virkningen af perspektiv og angiver en retning.

Uden træerne ville rummet omkring stien forsvinde, og stedet ville bare være en del af det store område mellem husene.

Bærende grønne strukturer Træer

Markant, fritstående træ

Træer danner loft i udearealet. Under træerne dannes et rum af menneskelig størrelse. Et rum der er rart at opholde sig i.

På det grønne område mellem blok 1 og blok 7 står et stort, fuldkronet og fritvoksende træ.

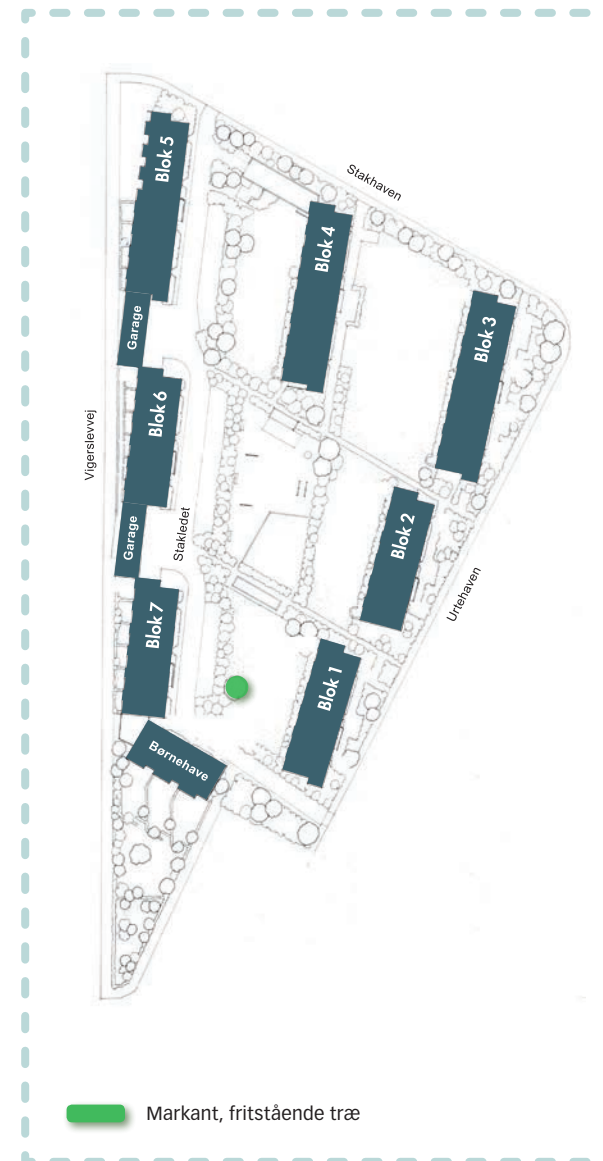
Træet møblerer arealet, danner loft i rummet og gør det

mere indbydende at tage ophold på plænen. Træet angiver et sted, man kan placere sig. Træet er med til at skabe overgang mellem de store boligblokke og friarealet.

De store græsplæner bruges kun i mindre omfang i dag. Udearealerne og de store plæner kunne bringes mere i spil ved at møblere græsarealerne med grupper af træer og eventuelt supplere med mindre rammer af beplantning.

Det fritstående træ i Stakhaven møblerer arealet og danner loft i rummet

Bærende grønne strukturer Åbne flader

Åbne flader

Et af parkbebyggelsens særlige kendetegn er lys og luft.

Mange af datidens parkbebyggelser er anlagt med store åbne græsflader, græsplæner. I Stakhaven strækker græsplænerne sig langs bygningernes sydvestside, og arealerne er solbeskinnede fra tidlig morgen til langt ud på aftenen. Det giver gode muligheder

for at bruge udearealerne til ophold og andre aktiviteter dagen igennem.

Der er store græsflader i tre af de fire hovedrum.

I dag bliver græsarealerne kun brugt i mindre grad. Med en anden indretning kunne arealerne aktiveres mere. Det er dog vigtigt at bevare den overordnede sammenhængende flade og dermed respektere hovedstrukturen i udearealet.

Stakhaven
Anbefalinger

Opretningsforslag

Forslag der kan være med til at sikre de eksisterende kvaliteter og genskabe oprindelige kvaliteter

- Udarbejdelse af en plan for genopretning af træbeplantningen.

Herunder:

- Genplante træer ved gavle.
- Genplante træer ved indgangene til bebyggelsen.
- Supplere træerne i den rumdannende beplantning og i gadebilledet.
- Supplere træerne i hegnsplantningen mod vej.
- Genplante og/eller udskifte de blomstrende, mindre træer langs Urtehaven.
- Retablere den rumdannende beplantning med mindre plejekrævende beplantning og med større diversitet og blomstring. Eventuelt udføre arbejdet i flere etaper.
- Retablere hegnsplantningerne langs Stakhaven med mindre plejekrævende beplantning og med større diversitet og blomstring.
- Etablere et nyt forløb af den rumdannende beplantning ved affaldspladsen. Det kunne genskabe rammen, placere pladsen i tilknytning til vejanlægget og nedtone indblikket fra beboernes altaner til pladsen.

Udviklingsmuligheder

Forslag der kan styrke og forbedre udearealerne både oplevelses- og brugsmæssigt

- Skabe flere muligheder for ophold og andre aktiviteter på plænerne. Indarbejde mindre beplantninger og træer, der kan skabe afgrænsninger og danne loft omkring delområder med siddepladser m.m. Aktiviteter bør indarbejdes, så de respekterer hoveddisponeringen i landskabsplanen.
- Eventuelt møblere haverummene i henhold til ThingBrandts skitse med LAR.
- Indrette pausepladser i områderne omkring adgangsveje.
- Etablere udgange fra haverne til fællesarealerne, så der opnås lettere adgang til græsplænerne. Invitere til øget brug af udearealerne og dermed skabe mere liv i området.
- Indplante blomstrende buske i afgrænsningen mellem beboerhaver og fællesarealerne for at tilføre arealerne større oplevelsesværdi.
- Etablere flere løgflader på skråningerne i tilknytning til beboerhaverne.

Driftsanbefalinger

Forslag der kan være med til at målrette plejen, give en ensartet pleje over tid og sikre, at alle aktører arbejder i samme retning

- Undlade at klippe hegnsplantningerne mod Stakhaven som hæk i hele beplantningens bredde.
- Være særlig opmærksom på de bærende grønne strukturer i den daglige drift, så de får den bedste pleje og dermed lang levetid.
- Få en dialog med fsb's landskabsarkitekter i forbindelse med driftsopgaver, der påvirker de bærende grønne strukturer. Herunder specielt i forbindelse med håndtering af træer.
- Få udarbejdet en plan for pleje af beplantninger.
- Overveje ekstra bistand fra fsb's landskabsarkitekter i form af tilkøb. Se gældende ydelseskatalog på fsb.dk. Tilkøb giver mulighed for at få specifikke råd og vejledninger samt drøfte forslag og muligheder for afdelingens udearealer.

Anbefalinger ved renoverings- og fornyelsesarbejder

Når der skal ske nyt i afdelingen, er det en god ide først at orientere sig i den grønne strukturplan

Det gælder f.eks.:

- Ved drifts-, anlægs- og byggearbejder der påvirker eller udføres i nærheden af de bærende grønne strukturer.
- Ved større anlægsarbejder.
- Når I skal afprøve nye ideer.
- Ved arbejder og ændringer, der kræver myndighedskontakt.

Rådhuspladsen 59
1550 København V
tel 3376 8000
fsb.dk